

WAT ZIET HET EXPERTISEPUNT BURGERSCHAP?

Jan-Abel Bolten
19-6-2026

www.expertisepuntburgerschap.nl

AGENDA

- Wat ziet het Expertisepunt Burgerschap?
Beeld schetsen van de vragen en behoeften van scholen over burgerschapsonderwijs in het [po, go en vo](#) over schooljaar 2025-2026
- Presentatie onderzoeksresultaten ISK & burgerschap

DISCLAIMERS VOORAF

- Het schooljaar is nog niet af, het onderzoek is dus ook nog niet af
- We presenteren de gegevens die bekend zijn t/m mei 2026
- We kunnen nog geen definitieve trends of conclusies geven

INHOUD

- Werkwijze: Welke gegevens hebben wij verzameld?
- Bevindingen: Wat zien wij tot nu toe?
- Trends en voorlopige conclusies

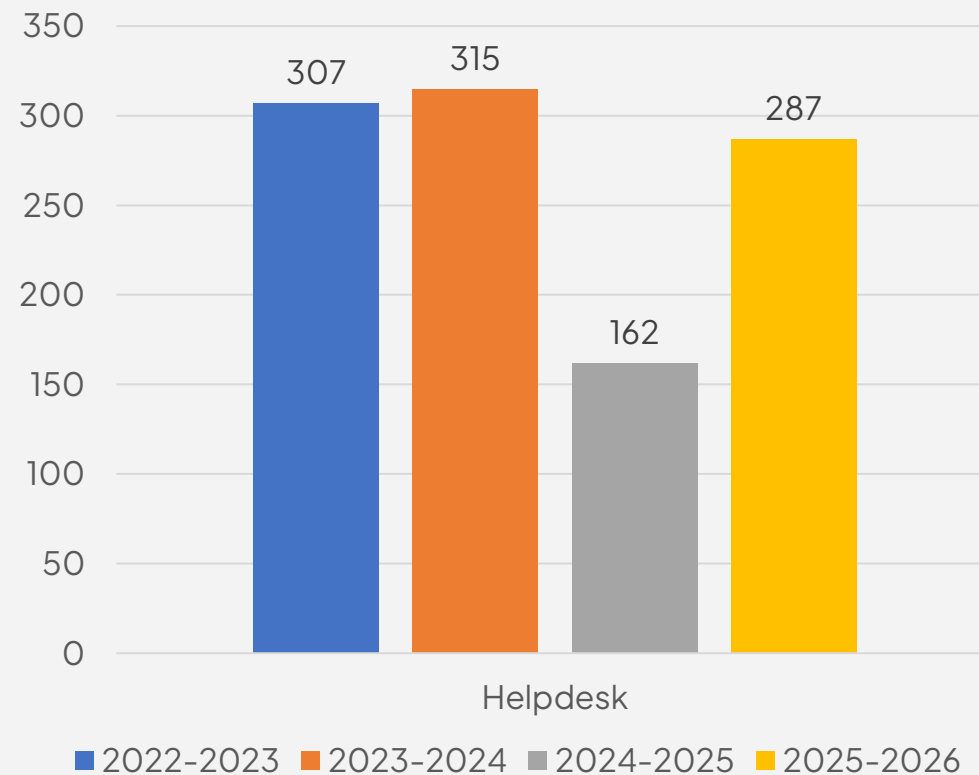
WERKWIJZE

Wij hebben gekeken naar...

- De vragen die scholen ons stellen via onze helpdesk.
- De meest bezochte pagina's op onze website.
- De zelfevaluaties van scholen in onze QuickScan.
- De adviesaanvragen die scholen bij ons indienen.
- De evaluaties van scholen over onze adviseurs.
- De eerste ervaringen van onze adviseurs [via een vragenlijst](#).

BEVINDINGEN: HELPDESK

- Het aantal vragen op onze Helpdesk lag in 2024-2025 lager
- In 2025-2026 is dit terug op het oude niveau

BEVINDINGEN: WEBSITE

Welke actuele berichten trekken de meeste kliks?

Aantal kliks per bericht, top 3 per onderwijssector

**Overall #1: Kerndoelen burgerschap
— 2322 kliks**

po	①	Paarse Vrijdag 2025		1491
	②	Kerndoelen burgerschap en infographic gepubliceerd		1433
	③	Aanvraag financiering leernetwerken monitoring		466
go	①	Inspiratiebundel burgerschap in GO		238
	②	Functionele kerndoelen burgerschap gepubliceerd		231
	③	Conceptversie functionele kerndoelen opgeleverd		140
vo	①	Kerndoelen burgerschap en infographic gepubliceerd		889
	②	Tweede Kamerverkiezingen 2025		702
	③	Gemeenteraadsverkiezingen 2026		402

Welke thema's trekken de meeste kliks?

Aantal kliks per pagina, top 3 (alle onderwijssectoren)

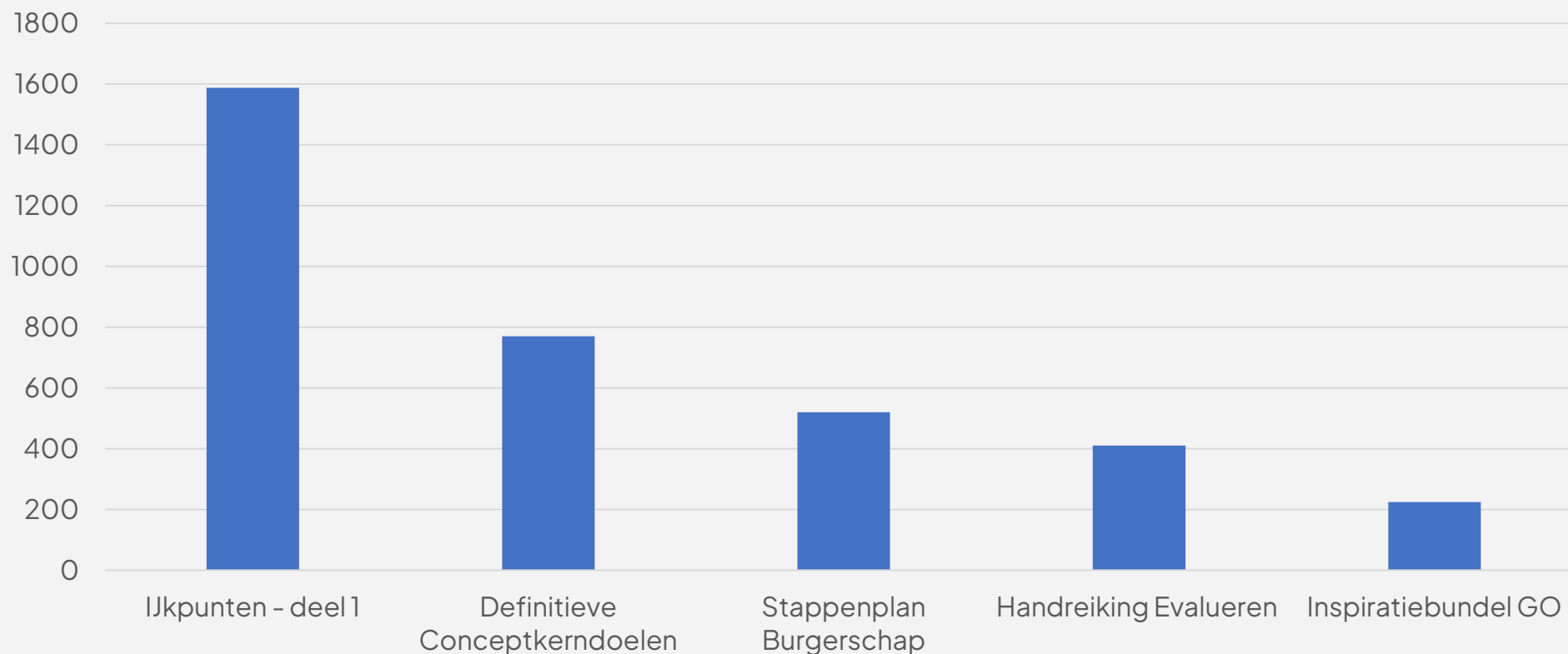

Welke tegels trekken de meeste kliks?

Aantal kliks per tegel binnen “Beleid en regelgeving”, top 3 (alle onderwijssectoren)

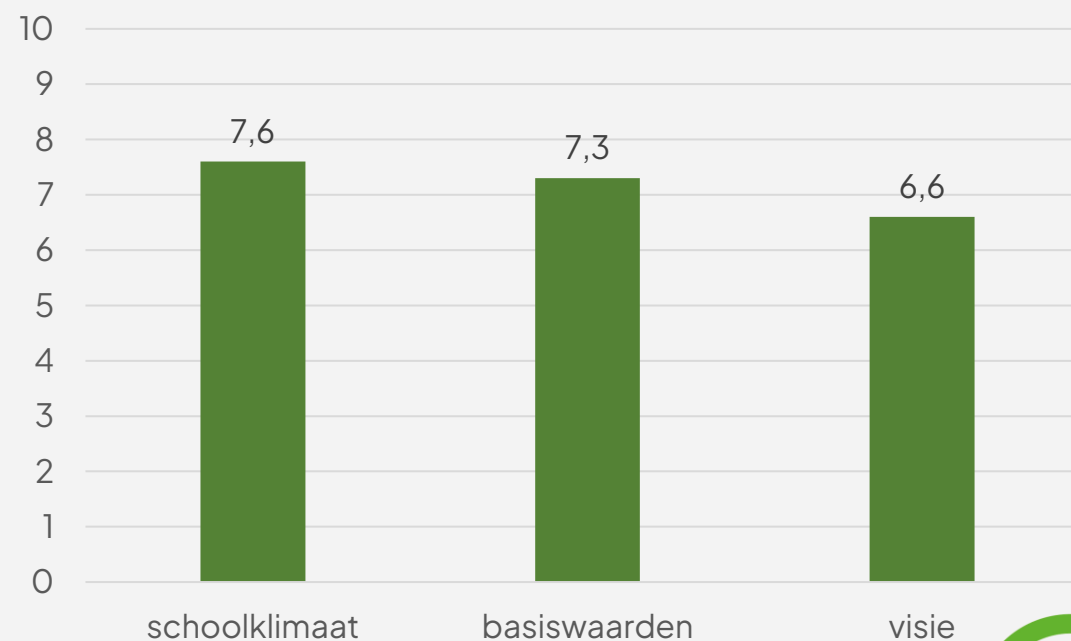
BEVINDINGEN: WEBSITE TOP VIJF DOWNLOADS

BEVINDINGEN: QUICKSCAN

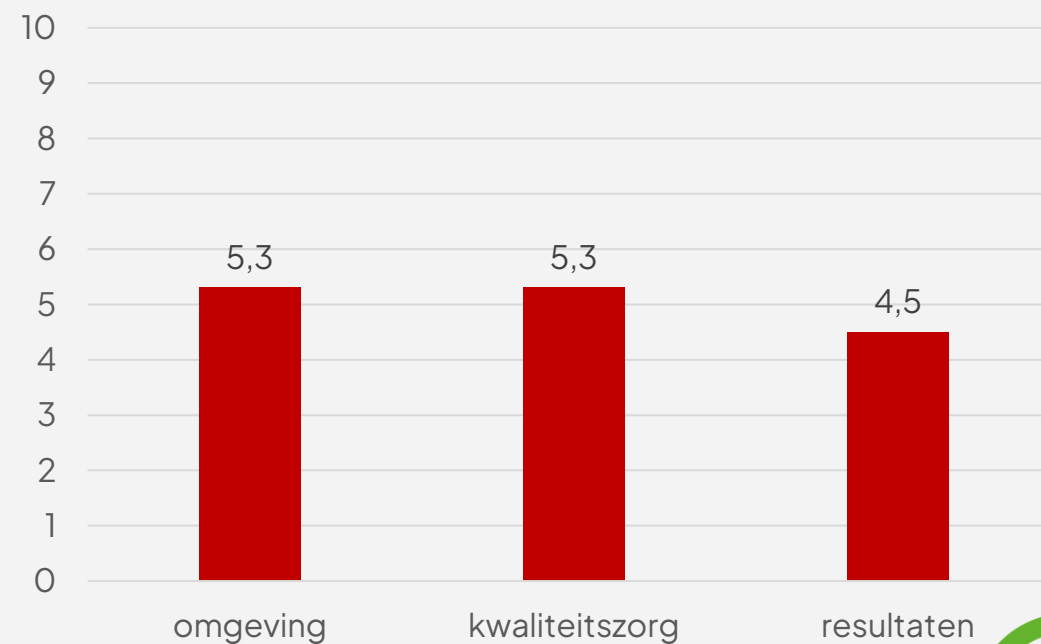
BEVINDINGEN: QUICKSCAN

Scholen evalueren zichzelf gemiddeld het **hoogst** op de onderdelen schoolklimaat, basiswaarden en visie.

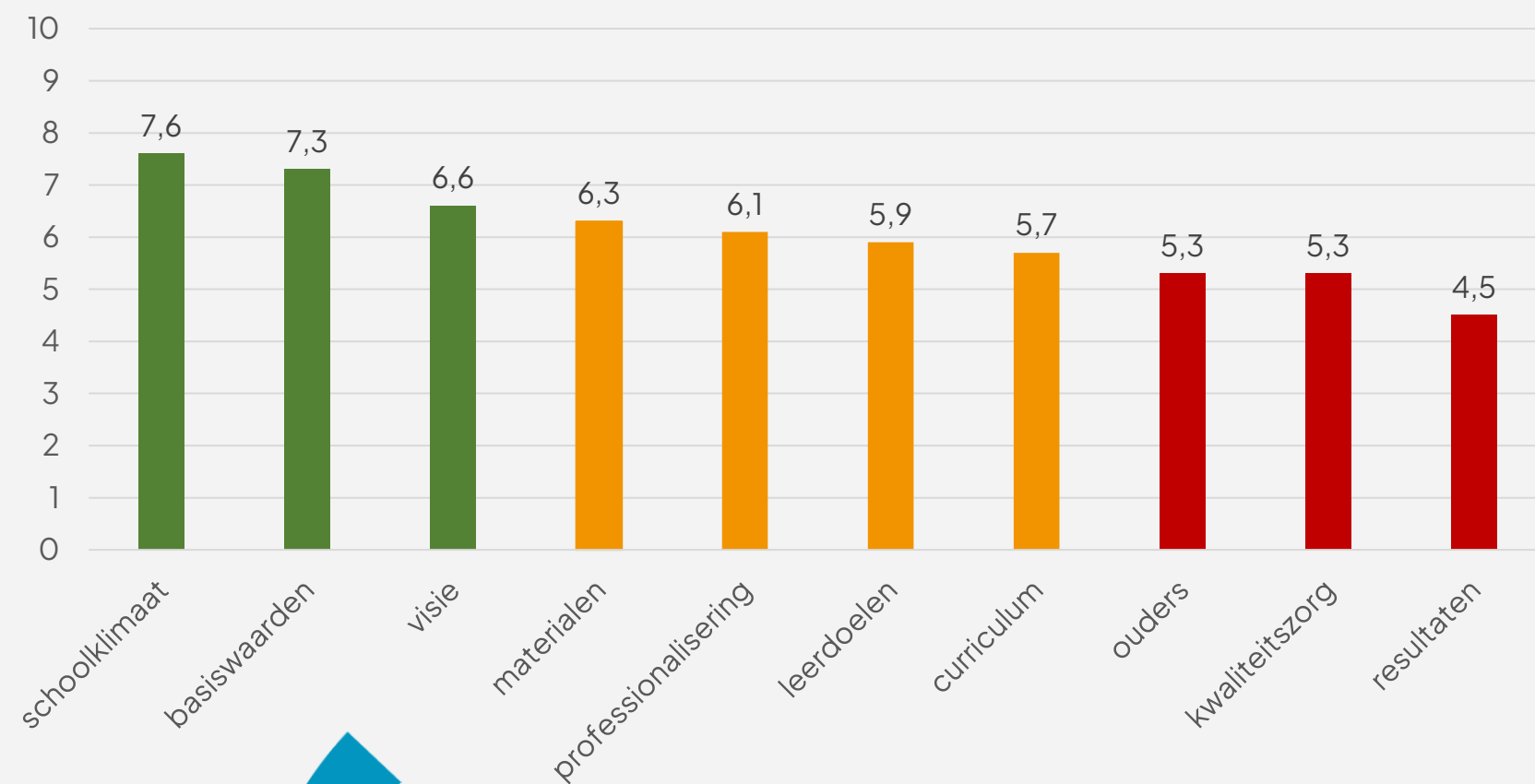

BEVINDINGEN: QUICKSCAN

Scholen evalueren zichzelf gemiddeld het **laagst** op de onderdelen omgeving, kwaliteitszorg en resultaten.

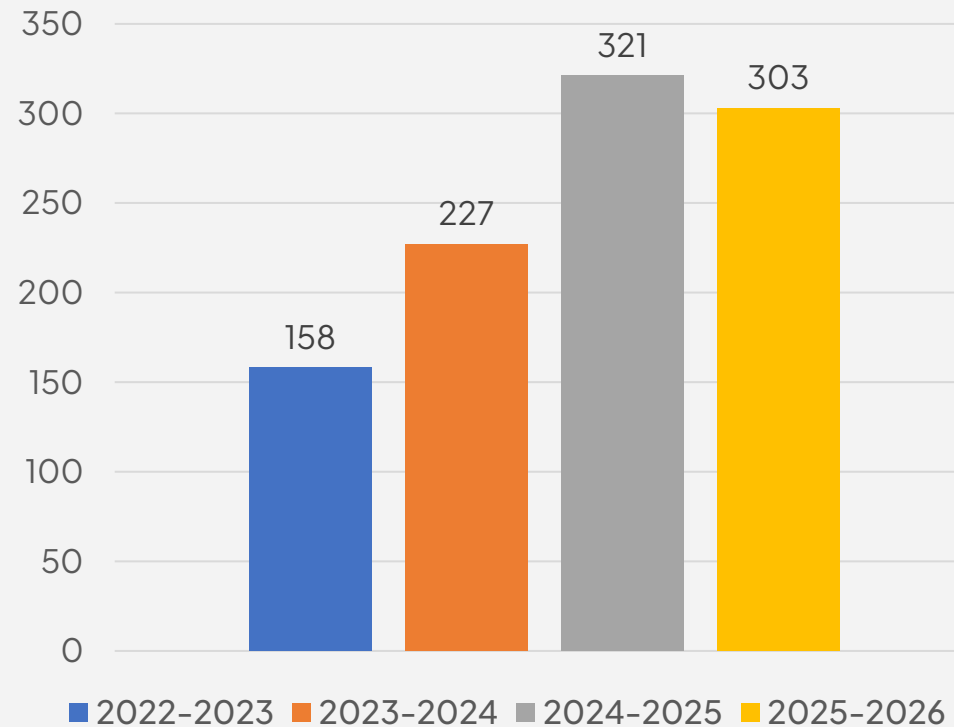

BEVINDINGEN: QUICKSCAN

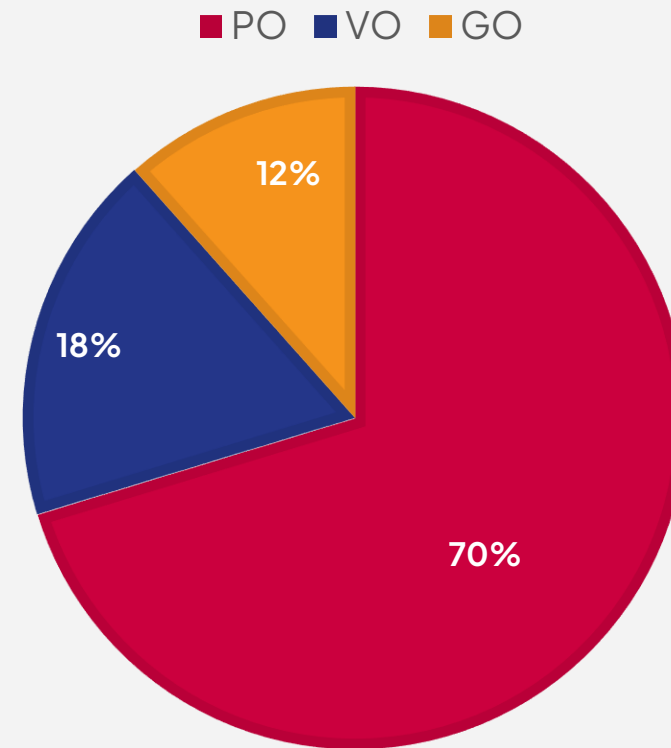
BEVINDINGEN: ADVIESAANVRAGEN

Het aantal adviesaanvragen loopt over 2025-2026 gelijk met het voorgaande schooljaar.

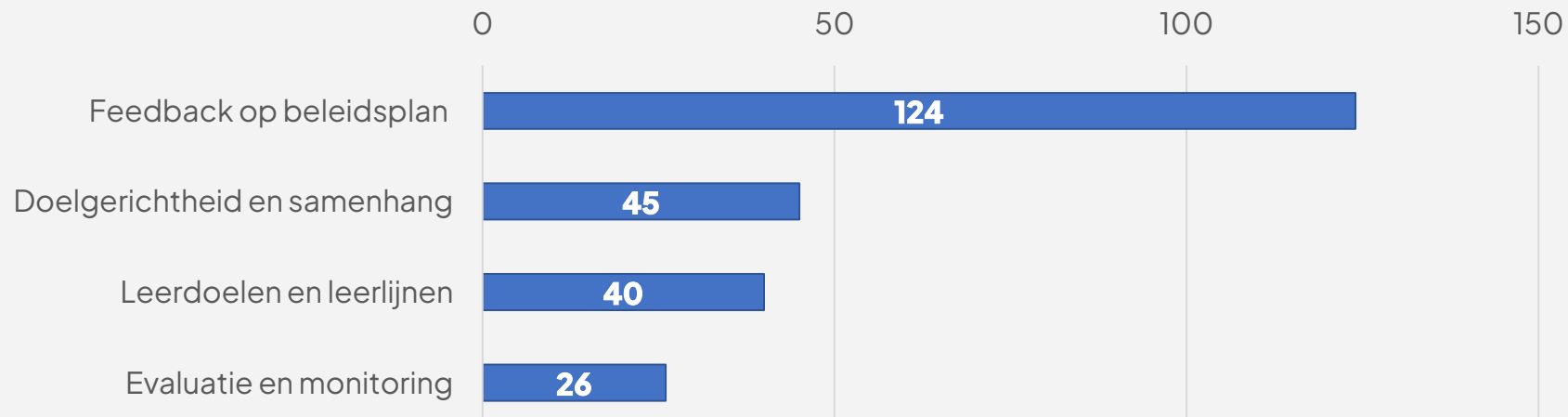
BEVINDINGEN: ADVIESAANVRAGEN

De adviesaanvragen blijven nagenoeg gelijk lopen naar aandeel per sector.

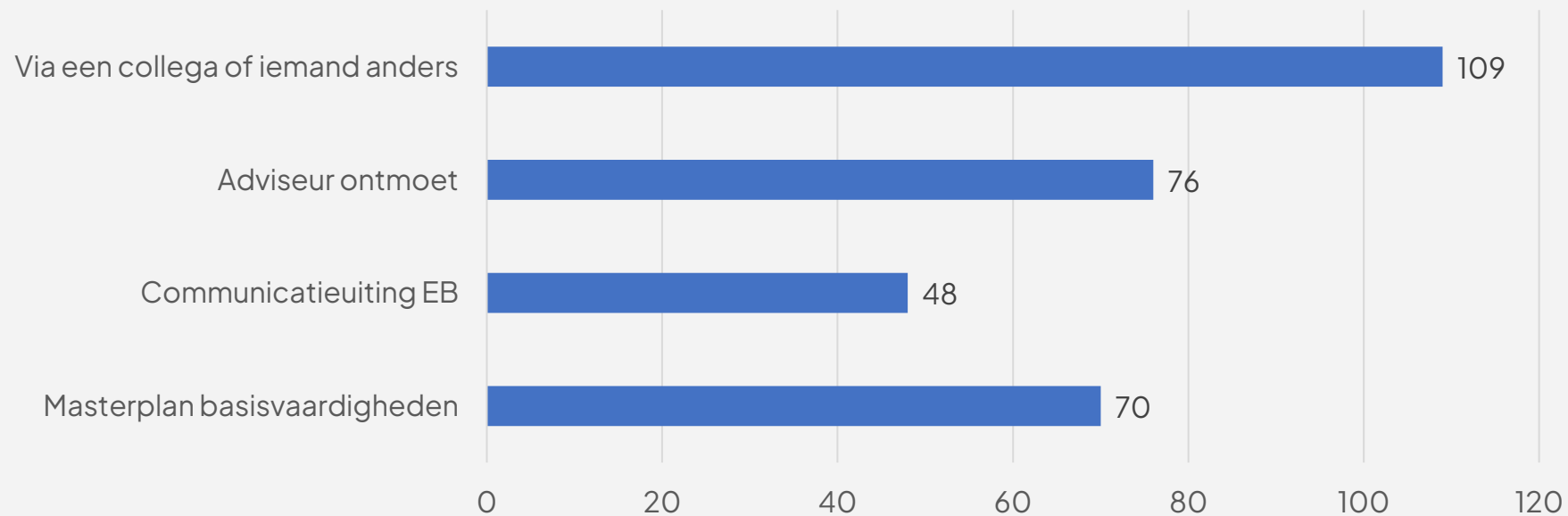
BEVINDINGEN: ADVIESAANVRAGEN

Scholen vragen **het meest** naar...

BEVINDINGEN: ADVIESAANVRAGEN

Scholen hebben ons gevonden door...

BEVINDINGEN: EVALUATIES OVER ONZE ADVISEURS

Scholen geven aan in de ondersteuning **het meest** geholpen te zijn met...

	Wat scholen waarderen
Een vertaling van abstracte burgerschapsopdracht naar concrete vervolgstap	Wat moeten we nu opschrijven, aanpassen, kiezen of doen?
Structuur, samenhang en taal aanbrengen	Ideeën of concept-plannen ordenen tot een herkenbare en consistente lijn.
Kritische maar ondersteunende sparringpartner	Kritisch meekijken, vragen stellen, bevestigen wat goed gaat en aanscherpen waar nodig.

BEVINDINGEN: ERVARINGEN VAN ONZE ADVISEURS

Onze adviseurs merken op dat...

- ... de **ontwikkeling van burgerschapsonderwijs verschuift van 'beleid maken' naar uitvoering en kwaliteitscyclus**: Hoe maak je burgerschap samenhangend, zichtbaar en meetbaar in de praktijk?
- ... scholen een **ontwikkeling doormaken wat betreft hun beleidsplan**: De basis is vaker op orde (er is een leerlijn), maar het maken van heldere keuzes op basis van de eigen schoolvisie en leerlingenpopulatie blijft een uitdaging.
- ... **herstelopdrachten scholen en besturen in beweging zetten** tot het op papier zetten van beleidsplan voor het voldoen aan de inspectie-eisen, nog niet zozeer voor kwalitatief sterk en duurzaam burgerschapsonderwijs op de school.

SAMENVATTING: VOORLOPIGE TRENDS EN CONCLUSIES

- Scholen maken een ontwikkeling door, de basis is gelegd en er staat een beleidsplan burgerschap op papier.
- Scholen zetten nu de eerste stappen voor de uitvoering van het beleidsplan in de praktijk.
- Scholen stellen vaker vragen over het uitvoeren van het burgerschapsonderwijs in de onderwijspraktijk, bijvoorbeeld over...
 - Het werken aan het draagvlak in het team
 - Het maken van gezamenlijke teamafspraken voor de uitvoering
 - Het evalueren en borgen van het burgerschapsonderwijs

VRAGEN?

Helpdesk: 030 – 285 66 11

info@expertisepuntburgerschap.nl

www.expertisepuntburgerschap.nl

Doorloop het
stappenplan van
het Expertisepunt
Burgerschap

PRESENTATIE ONDERZOEK BURGERSCHAP OP DE ISK

Sacha Lommen

www.expertisepuntburgerschap.nl

OPZET

- Interviews met 10 ISK-professionals van 9 scholen
- Interviews met expert organisaties
 - LOWAN
 - SLO
 - OCW
 - Inspectie

ISK-SCHOLEN

- Internationale Schakelklassen
- Nieuwkomersonderwijs
- 12+ jaar
- +- 2 jaar voorbereiding op regulier onderwijs
 - 2 jaar subsidie
- Focus op NT2
- Niet wettelijk verankerd

BURGERSCHAP OP DE ISK

- Weinig tot geen wetenschappelijke literatuur
- Weinig gepaste ondersteuning
 - Common Frames
- Zelfgemaakt en aangepast lesmateriaal
- Weinig steun vanuit de overheid

AANBEVELINGEN

Faciliteer uitwisselingsmomenten

- Leernetwerken
- Workshops
- Landelijke expertisegroepen

Methode/lespakket

- **Bundel bestaand materiaal**
- **Maak bestaand materiaal toegankelijk**
- **In samenwerking met ISK-professionals**

Vergeet vooral de ISK-doelgroep niet in het ontwikkelen van jullie ondersteuning!

STARTPUNT

Kijk binnen je organisatie:

- Wat doen jullie al?
- Is dit gecontroleerd door ISK-professionals?
- Houden jullie rekening met het taalniveau, kennisniveau, en de culturele achtergronden?

IDEEËN, TIPS, OF VRAGEN?

Neem vooral contact op! Ik ga graag met aanbieders of scholen in gesprek.

sachalommen@hotmail.com

